תלמוד ירושלמי · מפרשים · תוספות הרי״ד על תלמוד ירושלמי · סדר זרעים

תוספות הרי"ד על תלמוד ירושלמי בכורים

רבי יעקב דוד ב"ר זאב [הרידב"ז] וילובסקי

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

תוספות הרי"ד על תלמוד ירושלמי בכורים

רבי יעקב דוד ב"ר זאב [הרידב"ז] וילובסקי

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/תוספות-הריד-על-תלמוד-ירושלמי-בכורים/
הקובץ נוצר ב־20 בנובמבר 2026 מגרסה v39-202611200317 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק ב 4
הלכה ג 4
פרק ג 5
הלכה ד 5

פרק ב

הלכה ג

השמטה מתוס' הרי"ד ממסכת ביכורים פרק שני הלכה ג' (**בדף ט' ע"א**). ניחא התרומה אוסרת את הגורן המעשר אוסר את הגורן. תיבות הללו המעשר אוסר את הגורן לא נמצא כלל בדפוסים הקודמים ורק המפרשים ז"ל הכניסו זאת לפנים כי מובן שחסר כאן ובאמת הפירוש הוא כמו שמבואר בדברינו בפנים דהגמרא לא מקשה על מעשר אלא על תרו"מ וא"צ למה שכתבתי בפנים שצריך להגיה תרו"מ במקום מעשר כי מעולם לא היה כאן הגי' מעשר ותדע שכן האמת הוא כדברינו דבסוף הסוגיא מביא הגמ' הסיפא דתרו"מ וגרסינן שם בהדיא הא דמעשר ראשון שהקדימו בשבלין ורק חוזר ומביא עוד הפעם משום דב' אמוראים תנו הסיפא הזאת וכל אחד הוציא דין מיוחד מהמשנה הזאת וכמבואר בדברינו ובגוף הדבר דהאיך מוקי רק בשהקדימו בשבלין דבלא"ה לא משכחת לה דתרו"מ אוסר להגורן יש להסביר עוד יותר דהנה הרמב"ם ז"ל פסק בה' ב"ה דמעשר ראשון שהקדימו בשבלין אסור לאכול ארעי רק מדרבנן וציין הכ"מ ז"ל ומ"ל ז"ל במס' ביצה דף י"ג ותמה הגליון הש"ס בספ"ק דתרומות הא במסכת ביצה לא מוכח והא ירושלמי מפורש הוא בספ"ק ובאמת הצדק אתם דהא בבבלי לא גמרינן זאת משום פסוק בתורה אלא מצד הסברא דשמו טובל וס"ל להרמב"ם ז"ל דהוא מדרבנן דהוי כמו הששה דברים דטובלין מדרבנן לדעתו ז"ל כמו אור ומלח דאחשבי' ע"י אור ומלח וה"נ נחשב ע"י שמו אבל בירושלמי למד רשב"ל זאת מה"ת ואת קדשי בנ"י לא תחללו ולא תמותו וע"כ כשדחה הגמ' אחר כך ממתניתין דידן להך דרשא דרשב"ל דהא בעינן גורן ממילא אף מדרבנן נמי מותר דהא לא מצינו גזירה דרבנן ע"ז ולא מצינו שום טעם ע"ז למה יטבול דהא לא מצינו בירושלמי הסברא דשמו טובל אך כל עיקר הילפותא הוא מהקרא וכיון שנסתר הדרש הזה ממילא מותר אף מדרבנן ומהכ"ת נימא עלה איסור מדרבנן. וע"כ הצדק עם הכ"מ ומ"ל ז"ל ותדע שכן הוא דאל"כ קשה לשיטת הירושלמי דמדייק ממתניתין דידן דגורן דוקא הא לא"ה מותר והא מדרבנן מיהא אסיר ואין לומר דס"ל להירושלמי דמתניתין דינא דמן התורה קתני ודרבנן לא תני ז"א דהתינח לשיטת התוס' ז"ל במס' גיטין דף ל"א דמפרשין המתניתין דידן דתנינן ויש להם שיעור כתרומה הוא על דינא דהתורה דיש שיעור להתרומה מה"ת שלא יתן כל הכרי עד שישייר אבל לשיטת הר"ש והרע"ב ז"ל דמפרשין דקאי על דינא דרבנן דנתנו שיעור א"כ קשה למה נקט גורן הא מדרבנן מיהא אסור בשבלים גם כן א"ו דלהירושלמי מותר אף מדרבנן ומע"ר לא טבל כלל ואינו דומה לתרומה וכן הוא בירושלמי במסכת מעשרות בפ"ב ה"ב דאינו

דומה מעשר ראשון לתרומה שיהא טובל עיי"ש ואבל בתרומה לכו"ע טובל ולר"א טובל אפילו קודם גורן ולרבנן דוקא לאחר גורן ובכלכלת תאנים כו"ע ס"ל דלא בעינן גורן וע"כ קשה ממ"נ אם לא נתן התרומה ממילא התרומה גדולה בלא תרו"מ אוסר ואי בשנתן התרומה א"כ למה לי גורן הא המשנה נקט הדין הזה בסתמא לכו"ע וסתמא קתני דבעינן גורן בלא שום הבדל מין למין הא לר"א לא בעינן גורן ובתרומת כלכלת תאנים לכו"ע לא בעינן גורן. וכן הר"ש ז"ל בפירושו ג"כ עולה כן שיהא המשנה אליבא דר"א וכן בכלכלת תאנים לכו"ע ודו"ק:

פרק ג

הלכה ד

ר"ה אמר כיני מתניתין. עי' בפנים דהוא נתינת טעם למה אגריפס המלך מחויב להכניס על כתיפו ואין לו רשות שיתן לאחר שיכניס משום דכתיב הטנא מידך ע"כ צריך ביד עצמו להכניס וכן איתא בתוספתא דבכל הדרך מותר לשלח ביד עבדו ושלוחו אך כשהגיע להר הבית מכניס בעצמו ואין להקשות א"כ לפ"ז למה קממעט התנא בפ"ק בה"ה אפיטרופסין ושליח ועבד שאינן יכולין לקרות משום שאינן יכולין לומר אשר נתת לי הא בלא"ה אינן יכולין לקרות משום דלא קרינן ביה הטנא מידך דהא במתניתין דידן ממעט התנא שליח משום דהכהן צריך לקבל מידו ולא מיד שלוחו י"ל דתלי זה בזה הא דממעט הכא ידו ולא יד שלוחו אע"ג דבכל התורה כולה יד שליח כידו הכא שאני משום דהשליח לאו בר קריי' הוא משום שאינו יכול לומר אשר נתת לי וע"כ דהקפיד הכתוב שהכהן יקח מיד בר קריי' והשליח אינו בר קריי' והשליח שנטל מידו אינו יכול לקרות משום אשר נתת לי והבע"ב אינו יכול לקרות משום דע"כ הקפדת הכתוב כאן הוא דווקא ע"י עצמו ולא ע"י שלוחו והוא ג"כ מטעם זה דהשליח לאו בר קריי' הוא משום שאינו יכול לומר אשר נתת לי ודו"ק: